

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

פרשה זו עוסקת בהכנות למות משה; שירת האזינו, וציווי ה' למשה לעלות להר נבו ולמות שם.

צאת השבת	כניסת השבת	
19:11	18:00	ירושלים
19:13	18:19	תל אביב
19:12	18:18	חיפה
19:12	18:20	באר שבע

הפרשה פותחת בפניית משה רבינו לשמים והארץ על מנת שיהיו עדים על התראת הבורא לעם ישראל בדבר העונש שיקבלו באם יעברו על ברית ה', והשכר אם ישמעו. בנוסף, ייטיבו להם השמים והארץ באמצעות מטר וטל מן השמים ומתן יבול הארץ, ויהיו הראשונים להענישם בעצירת מטר השמים והימנעות ארץ ממתן יבולה.¹ משה מעיד כי התורה היא כמטר הנותן חיים

לעולם וכטל המשמח את כולם.² הוא מורה לעם "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוהינו".³ הוא משבח את הבורא שלמרות עוצמתו אינו מביא פורענות בצרורות לעוברים על דבריו, משלם שכר צדיקים בעולם הבא ושכר רשעים בעולם הזה "צדיק וישר הוא".⁴ משה מדגיש כי השחתת בני אדם איננה מראה על פגם בה' ותמה על כך שמעציבים את מי שבידו הכוח והיטיב עימם כה הרבה "הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך".⁶

משה מזכיר לעם ישראל את שהעניש ה' לעוברי רצונו ומבקש מהם לשמוע מאבותיהם כי בזמן הצפת העולם⁷ והפצת דור הפלגה⁸ על פני כל הארץ, לא השמידם הבורא לחלוטין, מאחר ועתידיים לצאת משם בן נח שבעים נפש⁹ - מהם יקים את עם ישראל. ה' מצא את עם ישראל נאמנים לו בקבלם את תורתו במדבר¹⁰ ולא תהו אחרי משה היאך נלך למקום שם. במדבר הקיפם בענני הכבוד, החכימם בתורה ושמר עליהם מפני המזיקים ועובדי כוכבים. "כנשר יעיר קינוי על גוזלו ירחף יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו".¹² משה מדגיש בפניהם כי ה' הנהיגם בבטחה במדבר באופן שלא יכול היה להיות על ידי אחד מאלוהי עכו"ם.¹³ הוא משבח את ארץ ישראל הגבוהה במעלתה מכל ארצות תבל, הניתנת להם ירושה, ואת העובדה כי יבול הארץ ובעלי החיים שבה מבורך באופן מיוחד.

על אף הטוב שקיבל, בועט העם בה' שהיטיב "וינבל צור ישועתו".¹⁴ בני ישראל מכעיסים את ה' בתועבות¹⁵ ועובדים ע"ז שחידשו בעצמם. העם יגיע לשכחת ה' וכביכול יתישו את כוחו של הבורא.¹⁶ משה מזהיר אותם מפני כעס הבורא שיבוא כתוצאה מהנ"ל ויביא לסילוק שכירתו מהם, וכנגד עוזבם את ה' לאלוהים אחרים חדשים, יענישם ה' בידי גויים שאין להם שם.¹⁷ כעס הבורא יביא אף לשריפת ירושלים¹⁸ וריבוי צרות "חיצו אכלה בס". העם יסבול מרעב, מלחמה עם שדים ומפגיעת בעלי חיים כולל בהמות שאין דרכם בכך.¹⁹ "מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה".²⁰ בכעסו ירצה ה' להביא למצב

¹ רש"י לב, א

² בשונה מגשם שמעציב עוברי דרכים (רש"י שם, ב).

³ רש"י (שם, ג) לומד שמכאן המקור לעניית 'ברוך שם כבוד מלכותו' לאחר ברכה הנאמרת בבית המקדש.

⁴ כל הברואים מצדיקים את דינו של הבורא (רש"י שם, ד).

⁵ רש"י (על פי שפתי חכמים שם, ו) מביא שלושה ביאורים: קנה אותך, עשה לך קן (מקום מגורים) במקום בטוח ותקנך היטב.

⁶ לאחר שעשה מעם ישראל אומה, ביססו באמצעות כהנים, נביאים ומלכים (רש"י שם, שם).

⁷ בדור אנוש ובדור המבול.

⁸ דור שהעז לצאת ולהילחם בה', עונשם היה שהתבלבלה שפתם ונלקחה מהם יכולת התקשורת שחיברה את כולם עד אז.

⁹ הקב"ה יצר שבעים אומות כנגד שבעים נפש שירדו למצרים על מנת להודיע מעלתם (רש"י שם, ח).

¹⁰ בשונה מישמעאל ועשו שסירבו לקבל את התורה (רש"י שם, י).

¹¹ מאחר ונשר הינו עוף גדול, עלול להזיק לגוזליו אם יבוא ללא הודעה מוקדמת. לכן מסתובב ומרעיש קודם ביאתו. כך ה' לא נגלה לעם ישראל בפתאומיות קודם מתן תורה (רש"י שם, יא).

¹² הנשר שמגביה עוף, לא ירא משאר העופות ולכן נוטלם על כנפיו ולא אווזם בטלפיו. בכך חושף עצמו למיתה בידי הציידיים - מה שהיה נמנע לו היה אווזם בטלפיו. כך הקב"ה כביכול משים עצמו כמגן פיזי בעת עומדם מול מצרים לפני ים סוף, שכל החייצים ואבנים שזרקו המצרים, החזירם ענן ה' אליהם (רש"י שם, שם).

¹³ רש"י שם, יב

¹⁴ היו עומדים בבית המקדש ומשתחוים לשמש הבאה ממזרח, תוך שגבם מופנה אל היכל ה' ועושים צרכיהם מאחוריהם (יחזקאל ח, טז מובא בגמ' סוכה נג:).

¹⁵ כגון משכב זכור וכשפים (רש"י שם, טו).

¹⁶ רש"י ושפתי חכמים שם, יט

¹⁷ וכפי שנאמר על אויבי העם בעתיד "הן ארץ כשדים זה העם לא היה" (ישעיהו כג, יג) וכן גבי עשו "בזוי אתה מאוד" (עובדיה א, ב).

¹⁸ רש"י שם, כב

¹⁹ רש"י שם, כד

²⁰ ימותו מפחד על עבירות שעשו 'בחדרי חדרים' - בסתר (רש"י שם, כה).

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

בו יישכח זכרם מן העולם אך לא יעשה זאת בכדי שלא יחשבו אומות העולם כי בזכות ע"ז שלהם השמידו את עם ישראל. הפסוק הבא מעורר כי: "לו חכמו ישכילו זאת" אומות העולם להבין, כי העובדה ששניים מהם הניסו רבבה מעם ישראל היא רק מסירתם של אלו ביד ה', כי אלוהי אומות העולם לא סייעו בידם עד אז.

ה' מודיע כי רוע מעלליהם לא נשכח: "לי נקם²¹ ושילם לעת תמוט רגלם כי קרוב יום אידם וחש עתידות למו". בזמן שישפוט אותם הבורא בכל הייסורים שמנה ויראו שיד האויב מתחזקת עליהם, יאמר להם ה': היכן אותם אלוהים שעבדתם להם, מכאן תבינו שאין בכח אף אחד להושיעכם. ואילו כאשר ברצוני להושיעכם, אין בידי אף אחד למחות ולהתנגד.²² "אני אני²³ הוא ואין אלוהים עמדי²⁴ אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל²⁵."

בכעסו נשבע ה' שלא ינהג במידת הרחמים באומות שהרבו להרע לעם ישראל, הרבה מעבר לכעס ה' על עם ישראל שהיה מועט.²⁶ הוא מבטיח כי "שנותי ברק חרבי²⁷" על מנת להינקם מאויביו, ותהיה פורענותו עקובה מדם ואכזרית על שהרגו ושבו מישראל, הם ואבותיהם. הקב"ה יביא את אומות העולם לשבח את עם ישראל שדבקו בבורא חרף כל הצרות, הדבר יקרה לאחר שיישפך דמם של הגויים ויפייס ה' את עמו וארצו.

משה מעביר לעם ישראל את השירה הנ"ל, כאשר יהושע חוזר אחריו.²⁸ הוא מסיים לדבר לעם ישראל "ויואמר אליהם שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום אשר תצום את בניכם לשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת, כי לא דבר ריק²⁹ הוא מכם כי הוא חייכם" ובכך תאריכו ימים בארץ ישראל.

"וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה" ומורה לו לעלות להר נבו משם ישקיף על "ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל לאחוזתה", שם ימות מיתת נשיקה כאהרון אחיו. ה' מזכיר את סיבת מות משה ואהרון קודם ביאתם אל ארץ ישראל, במיעוט קידוש ה' שיכול היה להיות לו יצאו מים מן הסלע כדיבור בלבד וללא הכאה כפי שאירע בפועל.

לקבלת העלון כתבו לי yaakovkatz1989@gmail.com

להצטרפות לקבוצת הוואטסאפ שלחו הודעה 0532547332 או לחצו כאן

שבת שלום

חידות לפרשת האזינו

1. אלו אנשים לא שמחים בבוא הגשם? (לב, ב)
2. איזו תגובה פיזית לפחד מצאנו בפרשה? (שם, יז)
3. מי משתכר ולא מיין? (שם, מב)
4. מה המשותף בין מיתת משה למבול? (שם, מח)

²¹ יש פורענות המחכה ותבוא להם כאשר תסתיים זכות אבות, וכאשר יחליט ה', יבואו הצרות במהרה בדרכים מגוונות (רש"י שם, לה).

²² רש"י שם, לט.

²³ אני משפיל ואני מרומם (רש"י שם, שם).

²⁴ שימחה בי.

²⁵ את אותם אלו שפשעו כנגדי (רש"י שם, שם).

²⁶ רש"י שם, מא

²⁷ שנותי מלשון שינון, השחזה – כביכול ה' משחיז את חרבו לקראת מלחמה באויבי עם ישראל (רש"י שם, שם).

²⁸ בכדי שלא יערערו בעתיד על מנהיגותו של יהושע, כיבדו משה לדבר עוד בחייו (רש"י שם, מד).

²⁹ רש"י (שם, מז) מבאר לא לחינם אתם עובדים, כי כל קיומכם יגיע כשכר על זה. פירוש נוסף, אין דבר בתורה שלא תקבל שכר על דרישתו, שכל דבר בתורה יש מה ללמוד ממנו. רש"י מביא דוגמה את מדרש חכמים על המילים "ואחות לוטן תמנע ותמנע הייתה פילגש כו". שאמרה תמנע, אחר שאיני ראויה להיות אשתו, לכל הפחות אהיה פילגשו של אברהם. להודיע שבחו של אברהם שהיו מלכים מתאווים להידיבק בזרעו.